

ERDÉLYI HÍRADÓ

Kedden, Mártius' 17-edikén, 1 8 2 9

Nagybritannia—Burkusország—Muszkaország—Törökország—Hirdetés
— Tudományos dolog — Tudományos Jelentés

Nagybritannia

Itabayana Vicomte, a' Morning-Journal' kiadója ellen diffamatio-vadat adott-be a' Kingsbenchbe.

A' felső Ház' febr. 19-ediki ülésében, ismét sok Kérelmek adattak által az emancipatio mellett és ellene. Eldon Lord, több instántiák' előadása mellett, a' katolikusok ellen, azt mondja, hogy, érkezett öhozzá egy Kérelem, a' többek közt, ezen tárgyról, mellyet, nagy sajnálkozására, nem adhat a' Háznak által, mivel' sok — Danjak írták azt alá (nagy nevetés). — King Lord azt kérdi tőlle, — ifjak-é azok vagy vének? (még nagyobb nevetés). — Felel Eldon Lord: ő ugyan, azt, nem tudja; de, meggyőződött felőlle, hogy sok asszonyféle van, kiknek több értelmek van az ország-lásmódhoz, és, több józan-okossággal bírnak, mint némelyek a' Kántzeliarius-L. Maradékai között. — King L. vissza felel, — ő, maga' részéről meggyőződött arról, hogy az említett instántzia minden vén asszonyok' értelmét az országban, tartja magában. — Sussex Htzg, a' Király' öttse adott azután be, 1700 ember által alá írt egy Kérelmet Bristolból, a' katolikusok mellett, 's bőszen okoskodott némelyeknek a' rendszabás ellen felhozott argumentumai ellen, mint-ha a' mostani Királynak nem lenne jussa az eggyesült országok' királyszékére,

ha Ő a' katolikusok politikai egyformaságokban protestans alattvalóival, meg-eggyezne. Valjon találkozna-é ember, a' kinek-tsak nem ment-el az esze, úgy-mond a' Htzg., a' ki egy olyan állítást valójában hinne? Az Ő' barátjai Grey Gr. és Holland Lord, merőül elő-adván a' successio' dolgát, megmentették őtet az efféle állítások' eligazitásoktól. — A' bristoli Püspök úgy gondolja, hogy a' királyi Htzg. az általa elbeszélt bristoli dolog' menetelét nem jól tudja, 's azzal tüzessen kikelt az ő' általa úgy-nevezett katolikus Egyházbeli Idolatria (leketlen pogány istentisztelet) ellen, melyre Sussex Htzg. — noha ő, úgy-mond, nem legnagyobb dogmatikus, de még is ki merne szorútságban állani 's az igen tisztelt Praelatussal polemikába (vetekedésbe) botsátkozni, az említett tárgy felett. — Ere, feláll Cumberland Htzg. (a' Király' másik öttse) 's így beszélt: "Bizonyossá tehetem Uraságtokat, hogy soha nagyobb kedvetlenséget magambnn nem érzettem, Uraságtok' figyelmét megkívánni, mint e' mostani alkalomnál, és tsupán-tsak Uraságtokhoz, a' hazához és magamhoz tartozó kötelességeimet érzem, mellyek engem ára indíthatnak, hogy e' jelenvaló tárgyban megszólaljak *) Ez

*) Vaj-mi nehezen esik, hogy a' parlamenti he-

a' kir. Hertzeg egyenesen beszéll, hadd tudja, ugymond, a' világ — mitsoda ő. Hiagetek-el, Mylords (Lord Uraim), nekem nehezen esik, hogy nemes barátomtól (Well. Htzg.), kihez oly' rég-olta vagyok szives barátsággal kötve, el kell hajólnom. De, nintsen annyi tehetségem, véleményemet, melyet a' leglehetőségesebb értelmem és lelkiesméretemenél-fogva helyyesnek tartok, megváltoztassam, annál kevésbé, Mylords, ha, mint e' mostani esetben, nem kisebb dologról van szó, mint — valjon Anglia protestans ország legyen-é vagy pápista. — (mindentől helybe-hagyás). Mert, Mylords, azon pillanatban, midőn mi egy katolikust a' parlamentbe botsátunk; már, az én állításom szerént, nem protestans parlament a' többé. (helybe-hagyás). — Minden képzelhető módon meghánytamvettem én ezt a' dolgot, s a' kimenetel a' lett, hogy az én' szózatommal soha és soha katolikus semminémü közhivatalra ne botsátassék, melyben az uralkodó Egyháznak valamiben árthasson. Elhalgatván itt többi beszédét, feláll Grey Lord's azon kezdi beszédét — Ó-kir. Htzgsége azt mondá, ha protestans lessz-é ez az ország vagy pápista. (halljuk, halljuk — a' Ház' minden részéből). — En ezt a' tikkelt minden tekintetben tagadom (nagy helybe-hagyás); és ha tsak valamennyire' láttana is hogy a' Ministerek által felhozandó rendszabás ezen ország' protestansi országlasmódját veszedelmeztetnék, én (Grey Lord), vetekedni fognék Ó-kir. Htzgségével az az ellen kikelesben: de, koránt-sem úgy van a' dolog. Az ő' vétekedése szerént, ép-

pen ellenkezőt kell várni. A' kérdés, nem az, ha protestans vagy pápista lessz-é a' haza; hanem, az, ha ket-felé szakadjon-é a' birodalom vagy egyesüljön. Beszede' folytatásában igen méjjen, böltsen és fontoson adja elő a' Lord, hogy jobb a' Király' alattvalóit mind egybekotni a' megelegetés kötelével, mintsem a' szabadság' megtagadása által, megannyi gonosz letekké tenni. Nagy helybehagyás követte a' Grey Gróf beszédét. — Plunkett Lord, a' katolikus dolognak egyik legbuzgóbb bajnoka, igyekezett megmutatni, hogy a' katolikusok' kirekesztésének a' Parlamentből, — melyet az ellenkezők oly' szorossan egybekottetettnek tartják ama' revolúzióval és az az által megerősített országlasmóddal, — ezzel, tulajdonul semmi köze. A' katolikusok' kirekesztésének az Actaja (eredet-írása), melyet II-odik Karoly alatt botsátottak — ki — 50-adik az ezen Monárcha alatt kibotsátott Acták között — nem a' revolúzió' munkája, hanem a' Titus Oates-e: tsalárdagon fekszik az, ü. m. ezen gyalazatos ember' most már hamisnak és kötevénynek megbizonyított feladá-ának, a' pápista Complotra-nézve. Ezen törvénytzikelynek, mind a' shotlandi, mind az irlandi Unional volt shotlandi és irlandi Biztosok ellene mondottak azon szándékkal, hogy ezt a' II-odik Karoly alatt szerzett törvényt, mint változhatatlan rész az ország' törvényének, incorporalják. Teljes megelegetés között végezte beszédét a' Lord.

A' sok vetekedés után, a' Kantzeliarius-Lord a' rend' megtartására igazította a' beszéllő Lordokat, a' mint monda, kötelessége szerént. Már most, ezen a' letsilapító jusson kezdetek vetekedni, és helyyesen megmutogatták Richmond Htzg. és helybe-hagytak Lansdowne Mar-

szédeknek még tsak tized-része se fér ide úgy, a' mint jobb volna — mind finantziális okok miatt.

Burkusország

quis és Eldon Gr., hogy a' Kantz. Lordnak éppen csak annyi jussa van a' Házat rendtartásra szölyítani, mint akarmelyik Tagnak. — Későbbben, egy más dolognál azt jegyzi-meg Eldon Gr., hogy, ha a' kath. Eggyesületet illető bill, melynek második felolvasása ma a' nap' rendi szerént lessz, valami foglaló vagy felpénz (purchase) talál lenni a' Ministerek által javallott egy más bill-re, melynek minémüségéről ő most többet nem akar szölyani; úgy, megérdemelné az értekezést, ha helybe-haggya-é a' Ház amaz első bill-t vagy nem, — ne-hogy accessorium sequitur suum principale helylyett, ez a' természet elleni eset következzen: accessorium praecedat suum principale

Portugalli kivándorlottakkal Plymouthisból elment hajó Santa Lucia vissza jött Angliába, mivel' az angl. fregatte, Pallás, nem engedte annak a' terhét Terceirára kiszállítani. Ugyanúgy küldettek onnan vissza, James Cropper, észak-amerikai, és Fortuna, dánus hajók, mindenik kivándorlottakkal terhelve.

Egy Tiszt, a' ki mostanában jött-meg Sierra Leone-ból (Áfrikából) és igen dítséri a' Fernando-Po sziget' levegőjét, és ajánlja az ottani hajótanyát (vasmatskán fekvést) kik a' Benin (vagy másképp' Biafra) öbölbe kereskedést űznek, mint egészen veszedelmetlent. Víz és fa, szükségén túl van, valamint hal is, és minden veszedelmeztes nélkül lehet élelemre szert-tenni. A' klima sokkal egészségesebb mint minden vidékén a' tengerpartnak; mélyet a' tudósító, tapasztalás után mond, minthogy májushban és septemberben vólt ott. A' hajó tatarozás igen óltsó, úgy hogy a' Polus (hajó) három újj alsó árbotzot tsináltatott 25 foot sterlingért. Ez, igen nagy dolog; mert a' sierra-leonei vidéken halnak egyre az oda menő anglus Tisztek.

Berlin, fébr. 20. — Nagy valóságot mondott Guillemint Gróf, midőn nem-régiben kollégái közzül egynek ezt írta: "A' Porta fizeti-meg ezen politikai drámában a' bor' arát, s egyszersmind, a' Montesquieu' szavait felhozta: "Quand les sauvages de la Louisiane veulent avoir le fruit, ils coupent l' arbre au pied et cueillent le fruit: voilà le Gouvernement despotique — hogy azon reménység' állhatatlanságát kifejezze, hogy a' Portától barátságos úton, semmi engedést nem lehet várni. A' Porta, az ő esztendő' lefoljása-ólta követett systemájában marad, most szintúgy mint mindég, úgy láttzik, hogy a' Hatalmakra legkissebbet-sem ügyel, nem tsak, hanem maga, még-pedig kirekesztőleg akar a' görög dologban kezdő lenni. A' Reis-Effendinek egy levele a' belga Követhez, azt szölyja, hogy a' Porta a' nov. 16-odikai protocollra, feleletét újjra és már elébb elküldötte a' Követeknek, és hogy nints is más, a' melyre kelleve várakozni. Egyszersmind 3 hónapi időt szabnak - ki a' Követeknek (jan. 22-dikétől kezdve) a' Konst.póljba - vissza - menetelre. (Ez az írásbeli - hely így van: L' arrivée de ces Ministres à Constantinople ne saurait être regardée que comme le moyen le plus propre de faciliter les negotiations. Pour prévenir tout retard, il paraît suffisant de fixer le terme de trois mois à dater d' aujourd'hui (22. janvier), ou un terme plus rapproché encore). Ez, kiszabott nyilatkoztatás, a' Dívánuak egy Ultimátum - formája a' 3 Hatalomhoz; mely által ők felidéztenek ezen időszaknak haszná-vételére, hogy a' Porta' valódi szándékát Görögországra-nézve, Konst.póljban magában tanulhassák - ki. Tsak annyiban esmérte a'

Porta Mórea' és a' Cykladesek' részre-nemhajlását meg, a' mennyiben az, az Islamissmussal megegyez. Úgy láttuk, hogy utóbb is fegyverre kell szorúlni, a' keleti béke' helyre-állítása végett.

Muszkország

Egy isoport lengyel-ágyút, katonanélkül, azt mondják, a' Vajdaságokba küldenének szekerekkel által, és hogy még több ágyú is követi ezt az első vitézet, Lengyelországból, a' hol igen nagy munkásság van a' katonai Hivataloknál. De még a' muszka seregnél is igen nagy tűzzel folj a' hadi készület, és egy második táborozás elkerülhetetlennek láttatik.

Egyházi Státusok

Róma, febr. 18. — Azon nap' tartotta Fesch Kardinál ÓEminentiaja, a' lyoni Ersek, az ötödik lélekmisést Ó-Szentségéért, XII-dik Leo Pápaért, melynél a' szent Kollegyiom, minden Praelatus's a' többi minden személy jelen volt, a' kiknek, van szabadsággok a' pápai Kaplnaba menni. Ere össze-gyültek Kardinál ÓEminentiajok, a' 6-odik Gener. Congregatio' tartására, melyben az utolsó Kardinál-Diaconus (Marco-y-Catalan Kárd. ÓEmja) mindegyik Kardinálnak, a' maga' szobáját a' Conclave-ben, sors által meghatározta. — Febr. 19-edikén reggel tartotta a' 6-odik lélekmisést Ó-Szentségéért, a' szokott segedelem mellett de Gregorio Kárd. ÓEmja; mely után a' Kardinálok a' 7-ik Gen. Congregatióra gyültek és a' Conclave' szolgáit választottak. A' következő nap', febr. 20-adián, és a' 9 napi Exequiak 7-edikén, a' mellyen a' 5 nagy lélekmisék' elsője, mely a' régi szokás szerent a' megholt Pápáknak tartatik, készen tálltak a' St. Péter' temploma' hajója' (bóltozattja) közepé alatt, egy gyönyörű Katafalkot felállítva. Azon napi nagy lélekmisést Falzaoapa Kárd. ÓEmja tar-

totta, Ennek vége után, a' katafalk mellett, az öt nyilvános absolutiókat, a' római pontificale' parantsolattja szerent, ugyanannyi Kárd. Bertazzoli, Galeffi, Pacca, Fesch és a' celebrans (Falzaoapa vitte-végbe. A' halotti pompa után, összegyült a' Congregatio 8-adszor.

Törökország

Ásiából írják, hogy a' Muszkák már készülgetnek az újj táborozás' elkezdéséhez, és hogy a' Paskevits Gen. serege sok segedelemmel szaporodik. Ennélfogva, mostanság, újjonnan parantsolat ment a' Basakhoz, hogy saját részeket hadi látra állítsák, és Erzerumhoz küldjék. — Smyrnából írják, hogy ott sok frantzia hadihajó fekszik a' kikötőben; és hogy a' Basa gyakran van azokkal együtt.

Cortuból úgy írják, hogy a' még Móreában maradt katonaság parantsolatot vett volna, hogy a' várakat, további parantsolatig, el ne hagynák; és hogy a' frantzia hajó-osztalt a' lepantói öbölben várják.

Hirdetés

A' nem régen kinevezett Brassai Királyi Fő 50-ados Barbenius Samuel Ur ezen foljő 1829-edik esztendőben Martzius' 6-odik napján megholt.

Tudományos Dolgoz
4-edik levél' folytatása *)

A' Tarsalkodó hogy életre jöhessen, elevensége maga vigoraban megmaradhasson, és a' temirt nemes tzielnak megfelelhessen: a' Veledő ítélete szerent e' következő pontokat kellenék gondos figyelemre venni, s meg fejtéseket szerentsesen találni-el: — 1) Kik?

* Ez a' 4-edik Levél kezdődött a' 190-edik Lapon; de ott, el fejtődött ez az oda-tétel: "N e g e d i k L e v é l, bizonyos reszseg" s ebből következett baj miatt.

és mitsoda tárgyakról írhatnak benne? 2) A' kiadása miképpen legyen? — 3) Törvényei rendszabásai milyenek legyenek? — 4) M képpen kellyen útba indítani? — A' Vélekedő gondolattyait ezen pontokra, e' következendőkben közli: Az elsőre: — Hogy kik? és mitsoda Tárgyakról írhatnak benne?

a) A' társalkodóban mindentől el kell fogadni az írást, az az senki tudatlanságáért, esze' zavaros járásáért, se Sorsa alatontságáért kiserkekesztések beölelle, megnevettesék; mert: — mint a' Természet nagy világában a' véghetetlenül különböző tehetségű valóságok minnyájon szükségesek az egész tökéletességére; úgy ebben a' feláítandó Társalkodó kis világbanis minden féle rangú elmék tzelra vivő hasznos munkások a' közpa lérozódás végre-hajtásában. — A' tiszta elmék világítanak, utat mutatnak, — a' zavarások felserkentenek jobbakot olyan tárgyak kibonyolítására, mellyekkel másképpen talán soha se foglalatokodtak volna, — Funguntur vice cotis (kova gyanánt szolgálnak) — a' végin értelmes szelid Crisisek által magok is formálódnak; még az eppen rosszszak is lehetnek eszközök ára, hogy a' félénk félék is reá bátrodjanak, a' vizsgálódási Pállya megpróbálására, 's belé szoktassák magokat a' helyes okoskodás és tiszta elé adásba.

b) Minden írást békell botsátani a' mi nem ellenkezik az alább javallott Törvényekkel; egy munkát is (ha nem sérítő) tsak azért hogy tudatlantól jötnek, vagy nem nyomosnak tettzik, nem kell kirekeszteni, sem megvetni — az első okért nem, mert az egy esmértető jele valaki lelke' fellyebb emeltségének, ha' gyengébb tapasztalatlanabb Testvérenek erőtlensége és fogyatkozása iránt szeretőkíméllyel, önn boldogító Sympathii-

ával, seggítséggel, 's érett meggondolási szelid útmutatással, úgy a' mint az egy jó szívű, megélemedett nagyobb testvérhez illik, igyekszik viseltetni: a' szerént illik ha a' jó tonust adni kívánoknak is magokot viselni gyengébb társaihoz — a' másodikért azért nem; mert a' Természetben, az okosságban nints olyan dolog, hogy annak valóságának, és sokféle befolljasainak, igazán és tisztán való megismerése tágas mezőt ne nyitna a' nagyot látni tudó Lélek előtt, a' teremtés' soha kinem fanúlható feléges titkai' esméretére; — a' Mathesis axiomai, mellyeket a' szük ész flgyelemre méltónak nemítél, hatalmas teremtő elmék kezében talpkövei lettek annak a' bami-tó alkotmánynak, mely a' földön épülve az egekig hat, a' melynek szerentsés lakosai előtt, véghetetlenre nyílik meg a' világ minden pompaival; a' mi megfoghatatlannak tettett, tisztán érthetővé, a' mi lehetetlennek, könnyen végbe vihetővé válik: és fellyül emelkedve a' kéttészeskedések zivatorjai felett, a' bizonyosság tiszta aetherébe mulatoznak. — Abban igyekezzék hát inkább minden, hogy a' tsekélynek tettzőket is minden befolljásaikkal egygyütt ügyesen körül vizsgálván, voltaképpen által értse, és azoknak igaz betseket, mellyeket jó rendin tulajdon esze' nyíltságával egy mértékben (proportioban) fog nagyobbaknak, vagy kisebbeknek találni, tudja kimutatni: mintsem hogy gondolatlan dől-fosséggel megvetvén őket, magát lealatonítsa, 's a' rollok írókot méltatlanul megbántsa.

A' lehetőségig könnyűvé kell tenni az írást, minden nyugöt, erőltetést el kell tavoztatni attol, kedvesen fogadtatik minden ész gyümöls úgy a' hogy a' fajaról hullott, minden tzipfra, vagy compotolás nélkül: igyekezzék mindazon ál-

tal minden a' Kristus parantsolattya szerint, hogy jó fa lehessen, 's jó gyümölcsöket teremhessen.

A' mi a' Matériákat illeti, mellyekről a' Társalkodóban írni lehessen:

A' vélekedő azt tartja, hogy közönségesen véve belé jöhet abba: Minden olljan' tudása, vagy gondolattya valakinek, melynek közönségesé tételit a' Hazára egészen, vagy Tagjainak nagy részire nézve hasznosnak, vagy kedvesnek lenni tart.

Minden olyan homálly, kétségeskedése, vagy szüksége valakinek, melyben világosodást, megnyugovást, vagy kisegítést ohajtana, 's remélheti, hogy találkozni fognak a' hazában olyanok, kik kívánságát kielégíthetik kivált ha az által más Hazafiakon is segítve léssen.

Minden a' Társalkodóban kiadott munkára tett Reflexiók, Crisisek, megzafolások, megerősítések, tisztába hozások, kiterjesztések, meghatározások 'sat. mindég tsupán a' dolgot tartván szem előtt, mindég a' legnagyobb igyekezettel őrizkedve, nehogy másnak megbántódása következhesék, és soha elnem felejtve, hogy a' Társalkodó fő elrendeltése, barátságos egygyességet, egymás szives felsegillését, jó izlést hozni a' hazafiak közé; nem ellenségeskedést, nem újjab szakadásokat, és nem fog a' gorbáskodások' gyakorló oskolája lenni.

Különösebben meg nevezve, Tárgyai a' Társalkodónak lehetnek a' többek közt:

Az élet Philosophiájára tartozó Értekezések, Maximák, Erköltsi oktatások, jóra buzdítások 'sat.

A' Hazát, annak nagyobb vagy kisebb osztályait érdeklő észrevételek, javallatok, ebresztések 'sat. Statistici, Historiai megjegyzések; Hazai nevezetességek megismeretése, részvételt, figyelmet ér-

demlők mentől hamarébbi hiteles közlése 'sat.

Kérdések', tisztába hozások a' Törvény' különböző ágaiból.

Gazdaságot, mesterséget, Kereskedést 'sat.obbít, tárgyazó tapasztalások, javallatok, maximák 'sat. Sokadalmi, városi árrai a' nevezetesebb árruknak.

Orvosi, Diaeteticai, köz tudost érdemlő tudások, tapasztalások.

A' Magyar nyelv kimivelésére, tökéletesítésére, gazdagítására Tanácsadások, segítségk, természete, Geniussa körül tett észrevétele. —

Minden Természeti 's más Tudományoknak a' nép massájára nézve szükséges ágainak könnyen érthető (popularis) rövid előadása, köz-kedvességűvé tétele.

Idegen nemzetnek figyelmet érdemlő szokásaik, tselekedeteik, Intézeteik, Rendtartásaik, és szép Példáik 'sat.

Észnyitító, lelketemelő, szívet jóvítótó, vidító, rövid Poëtai munkák akár versben, akár Prozában — cum grano salis.

A' másadikra: — Hogy a' kiadása miképpen légyen?

A' mi a' kiadása modját illeti: — ohajtaná ugyan a' vélekedő, hogy ezen Társalkodónak Kolosvaron egy olyan Személyekből fennálló Társaság lehetne Redactora, kik külön külön a' Haza közbizodalmat megnyerték; nyíltlelkűségekről, kiformalt elméjéről 's Characterekről, 's Hazájok' lelkes szeretetéről, és annak igaz interesséje' tökéletes esmeréséről közönségesen esmeretesek lennének; kiktől senkise félhetne, hogy szük fejeken, vagy gyáva szíveken Praejudiciumok, Babonák uralkodnak. — De ezt megtalálni hoc opus, hic labor est — ezeknek tsupán tsak ére a' tzelra keltenek, magokot szentelni, az ország pedig

az ilyeneknek már elfoglalta munkálkodásokat.

Azt gondolná tehát a Vélekedő hogy az Erdélyi Híradó' mostani Redactora, a' ki Hazánk iránt tett sok munkás Szolgálatyai által annyira megnyerte a' Közbizodalmat, hogy az egész Haza bizonyosan egy szível meglegednék egyedül való Redactiojával, valamint a' mostani Censurával is, tehát a' tisztelt Redactor Ur minden Redactióra nézve egyesülendő Társaság nélkül is megindíthatná, és folytathatná a' Társalkodó Kiadását

Lehetséges lenne talám még az is, hogy ezen jó tzel elérhetésére és az egy Redactor Segillésére még vállalkoznának a' Haza különböző részeiben olyan besütlebéli Közbizodalommal bíró Tagok is, kiknek lakások nevek esmeretessé tételétvén, minden a' Környékeikben lévő Írók munkái előbb hozzájuk küldetvén bé, revideálnak, és úgy küldenék a' Redactor Ur kezébe, és a' kiknek követendő Regulákat kellének szeméjelőtt tartani:

a) A' Redactor Úrral egyetértőleg Vele szakadatlan Correspondentiába írva legelőbb is a' Társalkodó tzelját és Szerkeztetésit érett megfontolással kidolgozni, és azokból azt, a' mi a' közönöséget illeti, maga idejében kihirdetni.

b) Mindazokat a' lépéseket, mellyek a' Társalkodó jól megindulására szakadatlan Follyamatba maradására, és ára hogy az a' tzelnek mentől jobban megfelelessen, tartoznak, szorgalmasan megtenni

c) Megítelni hogy a' Társaság Törvénye szerént mellyik munka kinyomatható? mellyik nem? — a' ki nem nyomtatandó munkákat rövid Jelentésével annak hogy Közrebotsátása mellyik Pönnyával ellenkezik a' Társalkodó Törvényének az Írónak megigazítás végett vizsá küldeni.

d) A' mely munka kinyomtatását a' Törvények megengedik ugyan, de az vagy egészben, vagy részében, hozhatna a' remélhető megtzáfolás elterjedéséig, valamint ártalmas következtést maga után, az ilyen mellé a' Kiadáskor figyelmetessé tétvő Jegyzéseket tenni; nem tulajdonítván mindazonáltal azoknak semmi eldöntő erőt, 's a' ne talán azokra írandó megtzáfoló Reflexiókat kinyíltszívűséggel az első alkalmatossággal kiadni — a' vissza Felelgetés jussa mind két részről egyaránt fenmaradván.

e) Azokra az esetekre mikor Fogyatkozás lenne kivülről béküldött munkákban, akkor a' Redactiótól dolgozott tzel elésegítő hosszabb, rövidebb munkákat a' hijján kipotlására kiadni; de tsupán tsak ára az esetre, egyéb aránt mindég a' külső munkáké a' Praecedentia, hanem ha vagy egyszer valamit olyan sietőt kellene közleni, melynek elkésése káros lehetne, akkor is hatsak lehet, potlékban kellének ilazarkiadni.

f) Utoljára legfőbb Hivatalok lenne a' Társalkodóba iktatott buzdításai, intéseik, oktatásai által tellyes tehetségekkel, de példas zelidséggel kimilléssel, mérséklettséggel ara dolgozni, hogy a' munkásság felsekmentessék a' jó tonus mindég megtartassék, gyarapodjék, az egész Intézet tokéletesedjék. — Szükségesnek tartya a' Vélekedő nyilván kinyilatkoztatni azt, hogy a' Redactio segítségire proponalt ezen egész Társaságot tsupán tsak az Erdélyi Híradó Redactora egyedül való Személye tekintéből annak könnyébségire és segítségre proponálván, tellyességgel nem az Vélekedése tzellya, mintha a' mely munkák netalán egyenesen a' Redactor Úrhoz küldetnének, és az Redactor Úr által a' Társalkodó Regulájival ellenkezőnek lenni nem találtatnának, jóllehet a' mago-

kat segítségül ajánlott Személyekkel nem is közölttek azok, közre ne-botsáttat-hatnának. (végezeté következik)

Tudományos Jelentés

Tudtokra adatik ez által Mindenek-nek, kik a' tudományok körül forgo-lódnak, hogy a' mindjárt következő április' 24-edikétől - fogva, midőn tudni illik az Erdélyi Híradó' Kiadója, a' Ko-lošvári Ref. Ns. Kollégium' Typogra-phiáját keze alá veszi, ezen Foljó-írásán kívül, a' Deák Classicu-sokat egymás-után és mind egyforma octav - formában és minden tekintetben szép munkáltatással kiadogatni szándé-kozik. — Ezen két bizonyos tárgy mellett, felvállal még alku szerént és igen jutal-mas áron, mindeannémü újj Váltó Mun-kákat a' tudós Írók' és Könyvárosok' részéről — egész Könyveket, akárhány Kö-terből álljanak azok, Gazdasági vagy a-karmifele Számadó-könyveket, Journá-lokat, Tabellákat, Rubrikákkal együtt, mindentéle Jelentéseket, egész, fél, ne-gyed és nyóltzad-rész árkusonként, tze-dulákat 'sat. — magyar, német, deák, olasz, frantzia, ánglus, hollandus (kí-vánság szerént, görög, 'sidó és török) nyelvein. — A' Classicusok ára eránt, rö-vid időn, meghatározott Tudósítást fog kibotsátani. — Ezen Jelentés mellett,

tudtokra adja 'a' Kiadó a' jó-erköltű, magyarul, 's ha lehet, deakúl is tudó Typographus-Subjectumoknak, kiknek kedvek van állandó munkában maradni, hogy nálla, ha idejében jelen-tik magokat levelek által, dolgot talál-nak, valamíg a' megkívántató Subjec-tumok' száma ki nem telik. Levelezés által megeshető egész alku nélkül, se-ki ide ne taradjon; hanem - ha a' nél-kül is tettzene neki vándorolni: mert különben magának tulajdonítsa, ha al-ku nélkül jöven későre, conditiot nem kaphatna. — Két jó Inasnak is lessz hely-lye, ha Szüleitől vagy Tútorától ille-ndő ajánló-írást hozhat és egészséges hi-bátlan testel bír. — Egyre, olyanra van szükség, a' ki az egész typographia' dol-gát, nem tsak practice, hanem theore-tice is jól tudja, és méltán lehetne Factor.

Az Erdélyi Híradó' Kiadója.

A' levél' boritékjára tsak ezt kell írni: — Az Erdélyi Híradó' Ki-adójának. Kološváron.

Pótlás

Havre-ben, megfogtak mostanában 2 hattuyút, az egyiknek a' nyakában, vólt egy arany - nyakravalo, tzímerrel; a' másiknak egy bádog, ezen írással: Én a' dánus Királyé vagyok.

o—o

Státus papirosok' Foljamatja

		Ezüstpénzben			Ezüstpénzben		
		2	4	5	London, Féb. 18	19	20
Bank-Oblig. 1.1/2 pC.	— —	—	53.5/8	53.1/2	Consols, 3 pC.	86.3/4	87.3/8 - 87.5/8
Pengőpénz-Obl. 5 pC.	97.3/8	—	97.1/8	97	Stocks-Prémie, Sh.	—	—
Roths. 1820, 1000 f. CP.	160.7/10	—	159.5/6	158.1/2	Brasíliai Bons	62.3/4	— 62. —
Partial. 1821. Ua.	124.1/2	—	124.7/16	124.1/4	Buenos-Ayresi	—	— 35 —
Bankaktia, 1000 f. CP.	1096. —	—	1092.1/5	1090.1/2	Columbiai	19. —	18.3/4 - 18.1/4
Páris, Féb.	21	—	24	25	Mexikói	25 —	25. — - 25.1/2
Consols 5 pC.	110.35	—	110.35	110.30	Portugalli	50 —	49. — - 49. —
Ugvanaz 3 pC.	76.75	—	76.85	75 —	Muszkaországi	98. —	93.1/2 - 98.1/2
Bank-aktia, 2000 Fr.	— —	—	—	—	Görögországi	— —	15. — - 15. —

